

NAUČNA KARTOGRAFIJA:
BIBLIOGRAFSKO MAPIRANJE NA OSNOVU DESKRIPTORA NAUČNIH RADOVA

Tanja Jevremov

Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

Bibliografske mape su vizuelni prikazi naučnih disciplina i relacija među njima. One se konstruišu na osnovu bibliografskih informacija o naučnim radovima, kao što su časopisi u kojima su radovi objavljeni, elementi citata ili deskriptori. Deskriptori naučnih radova su bibliografske informacije za koje se smatra da su posebno vredne za prikazivanje istraživačkih tema jer ih opisju direktno i koriste se u pretrazi informacija. Sa druge strane, mape formirane na osnovu deskriptora su često nejasne strukture. U izlaganju će biti predstavljeni rezultati nekoliko istraživanja u kojima je primenjeno mapiranje na osnovu deskriptora naučnih radova.

Istraživanje u kom je ispitivano da li karakteristike mapa zavise od načina na koji su deskriptori generisani (automatski ili od strane autora radova), dela rada na osnovu kog su generisani (sam tekst rada ili naslovi referenci) i naučne oblasti (društvene nauke ili medicina), primenjeno je na radovima objavljenim u časopisima iz društvenih i medicinskih nauka referisanih u srpskoj citatnoj bazi SCIndeks (Jevremov, 2013). Rezultati istraživanja su pokazali da se mape dobijene na osnovu autorskih i automatski generisanih deskriptora razlikuju po interpretabilnosti, opštosti prikazanih tema i sadržaju. Mape formirane na osnovu autorskih ključnih reči su manje jasne strukture sa heterogenim klasterom nedovoljno diferenciranih tema, no otkrivaju uže i specifičnije teme koje nisu vidljive na mapama dobijenim na osnovu automatskih deskriptora. Po sadržaju su sličnije mapama automatskih deskriptora izolovanih na osnovu samog teksta rada nego na osnovu naslova referenci. Deskriptori generisani na osnovu naslova referenci obezbeđuju mape relativno jasne strukture sa temama koje predstavljaju "bazu znanja". U poređenju sa društvenim naukama, u medicini su razlike između mapa dobijenih na osnovu različitih deskriptora manje, što se može objasniti jasnijim granicama između istraživačkih oblasti kao i čvršćom povezanošću baze znanja i aktuelnih istraživanja.

Vizuelizacijom istraživačkih tema na osnovu deskriptora radova iz Scopus baze prikazan je međunarodni karakter psihologije u Istočnoj Evropi (Jevremov i Pajić, 2016) i Srbiji (Jevremov i Pajić, 2017). Dobijene mape ukazuju na to da je psihologija u posmatranim regionima u Scopus-u najizrazitije predstavljena psihopatološkim temama, temama kvaliteta života, kao i temama specifičnim za društvene i istorijske prilike. U Srbiji se u skorašnjem periodu intenziviraju validacione, komparativne i replikacione studije i istraživanja ponašanja povezanog sa informacionim tehnologijama. Kognitivna psihologija zauzima značajno, mahom periferno mesto na mapama.

Ključne reči: Bibliografsko mapiranje, indeksiranje naučnih radova, deskriptori naučnih radova, SCIndeks baza, Scopus baza